

versemblant un temple de Júpiter, vista l'escassa o nul·la penetració romana en la remota vall d'Àneu.

Hi afegim un cas semblant, per la forma antiga, per més que resulti ben imprecís: «*Jovo* in comitatu Bisuldunensi» doc. de 982 (*Cat. Car.* II, 173.12) i *Jou*, ibid, m. 68.31, 169.2. Com que és clar que és lloc diferent del pallarès, puix que era en el comtat de Besalú, és possible que és tracti de *Coll-joell*, collada en el camí de Beget a Talaixà, pel peu Nord del Puig de Bestracà. Possibilitat que ens limitarem a deixar oberta (Cf. *Hormoier*, allí a la vora).

Si no allí mateix, ha de ser molt a la vora, la capella de St. Eudald de *Jou*, que Monsalv. (xvii, 45) situa dins el te. de Montagut, hi dona els goigs «a St. Eudald glorios», en el veïnat *El Vilars*, i cita una butlla del papa, de 1382, concedint indulgències als qui visitin la «cappella Sti. Eudaldi» el dia 11 de maig, diada de dedicació de la capella. No és clar ni impossible que sigui el mateix lloc, un «mansum de *Collo*» que Guillem Ademar donaria a Sta. Maria de Finestres l'any 1163 (Monsalv. xv, 3633).

Un parònim «Corte de *Juwello*» en el te. d'Escaló (*E.T.C.* I, 14; II, 245).

TREJUVELL

De TRANSJU(G)ELLU > *trazj-* > *trajj-* > *trej-*. Trejuvell: és un llogaret de 14 hab., 7 k. a l'E. del cap del seu mun., La Guàrdia d'Ares, a 1.000 alt. arran de Trejuvell passa el camí de La Guàrdia a Noves de Segre. Hi vaig passar en les meves enqs. de 1957, anant de l'un a l'altre d'aquests pobles. En aturar-me, per fer una breu enquesta a Espanya (xviii, 242-4), vaig poder observar que, poc més amunt o avall d'Espanya, jo deixava les cases de Trejuvell, molt a prop, darrere un collet de la carena. D'aquí justament el nom, TRANSJUGELLUM, diminutiu de JUGUM. Oït *Trežubelj* a La Guàrdia i a Espanya (xviii, 19, 23).

MENCIONS ANT. S.XIII: *Tresjuvell* (imprès *Tresjunell*) MiretS. *Castellbó*, 210; 1518: *Tresjouell* (*Spill de Cbo.*, f. 14v.); i *Tresjonell* junt amb Noves (f. 14v i 13v).

De *jou* és derivat *jova* 'parell de bous que llauren' < ll. *JUGA*, pl. de *JUGUM* (*DECat.* IV, 908b17 i ss.); d'on després 'l'obra que es fa amb el parell' i 'la tasca a què es pot donar l'abast amb una parella de bous' (ibid, 908b32 ss., 47 i ss.); i en fi, 'l'obligació de fer-ho' (909a16 i ss.); per ex.: treballar a *jova* 'sense paga, per complir una obligació senyorial col·lectiva'.

Aquesta *jova* s'aplica a certs NLL. *Les Valinjoves* (pron. *balinjzōbes*), clotada en el te. de La Palma d'Ebre, 1936, LL j, p.23). Amb variant *Valenjoves* (-*cboves* escriu l'IGC). Ha de ser modalitat fonètica de *Vall d'Enjoves* (amb assim. *ld* > *l·d*), i *o* oberta, com la pron. local de *jou* (*DECat.* IV 909a37 ss.).

Sens dubte primer es digué *En-joves* aquell indret: 'el paratge on els toca fer les joves', amb aglutinació d'*en-* locatiu (a la manera dels NLL andorrans i pirinencs: *Encamp*, *Empalomar*, *Ensija*, etc.) Tipus de nom aglutinat que es va repetint, amb variacions, en aquella comarca. En el te. de Pauils (45 k. més al SO.), hi ha la clotada semblant *la Vall-d'En-Bages*, format amb el tipus toponímic de *Bages* 'paratge de bassals' (v. l'article). I, immediatament a *Valinjoves*, tenim les valls paral·leles *Coma-En-Seràs*, *Coma-En-Terrers* (en els te. de Maials, Llardecans etc.)

Més productiu en toponímia és encara l'altre derivat *jovada* 'mesura de terra que es llaura en un dia amb una parella' (*DECat.* 909a47 ss.). Encara que ha deixat rastre més o menys pertot, potser més que enlloc en terra valenciana. On ja es va arrelar, certament, d'ençà de les instruccions que donà Jaume I, sobre la forma de repartir la terra entre els conqueridors recompensats, en el passatge de la *Cròn.* §289 (Ag. 225, *DECat.* 909a52); i aplicat després, en massa, i amb centenars d'exs. en les pàgines del *Llibre del Rept.*

En cito unes quantes concrecions toponímiques. *La Gòvâ* o *Les Gòvâes*, pda. de Xilxes (xxix, 197.6); *Ĝobâes*, te. Massalavés i cogn. (xxxi, 79.23). *La Jovada*, pda. de Teulada (xxxiv, 63, 7.10). Més, en plural: *Senda de les Jovades*, a Betxí (xxix, 157.12). Sengles partides *Les Jovades* a Alginet, Oliva, Vilajoiosa, Benimassot (p. 390) ('24 x '44), Castalla ('01 x '36) (xxxii, 85.2; xxxiii, 35.23, 124.18, 68.18, 180.16).

D'aquí el determinatiu de la vall i mun. *Alcalà de la Jovada* o *La Vall d'Alcalà*, al SO. de Pego, adjacent al Sud i SO. de les valls de Gallinera i d'Ebo (v. els art.); Jaume I (*Cròn.*) l'anomena *Alcalà* —ras i curt—, nom d'un castell i poble moriscos, amb el qual se li havia alçat Alazrac, veg. la relació s.v. *Gallinera*. I jo explico allí que, de primer, és aquest nom el que duu, en qualitat de determinatiu: Així en doc. de 1258 (MiretS., *Templ.*, p.283); i 1403: *Alcalà de Gallinera* (*ACA* 2316, f. 69 i 70).

La gran freqüència del nom de pda. *Les Jovades*, ens dona base per creure que un tal nom hauria penetrat també en el parlar dels moriscos, sigui prenent-lo del català, després de la conquesta, o bé heretant-lo del mossàrab anterior a llur arabització: al capdavant és mot comú amb el cast. *yugada*, i ja es documenta en un doc. de l'Isàvena, a. 1124 (*DECat.* 909a47). Pres de l'un o de l'altre, l'usari en llur àrab donant-li un plural àrab *ġubâtât*, d'on deu sortir el nom del Rec de *Jovedat*, te. Puig de Sta. Maria (xxx, 56.4): reflex, doncs, ben paral·lel dels noms de pda. *Les Jovades*, que hem documentat suara en llocs veïns: Betxí, Massalavés, Alginet etc.

JOVAL

Llogaret del Cardener, agre. al municipi de Clariana,